

SEDEFED 17. Rekabet Kongresi

6 Kasım 2025 Perşembe, İstanbul

TÜRKONFED Yönetim Kurulu Başkanı

Süleyman Sönmez Konuşma Metni

Konuşma Metni

Sayın Bakan Yardımcılarım, İş Dünyasının ve Sivil Toplumun Kıymetli Temsilcileri, SEDEFED Ailesinin Değerli Üyeleri, Sayın Basın Mensupları, Sevgili Dostlarımız;

TÜRKONFED Yönetim Kurulu adına hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Üye federasyonumuz SEDEFED'in, 17'ncisi düzenlediği Türkiye Rekabet Kongresi'nde, sizlerle bir arada olmanın memnuniyetini yaşıyorum.

Bugün, tüm bildiklerimizin değiştiği bir dönemden geçiyoruz. Güç dengeleri yeniden kuruluyor, üretim merkezleri yer değiştiriyor, rekabet ortamı sert, teknolojik gelişmeler çok hızlı.

Dünya ekonomisi bir ayrışma dönemine girmiş durumda. Ticaret artık yalnızca fiyat, kalite ve kapasiteyle şekillenmiyor. Ülkelerin, tedarik zincirlerinden enerji arz güvenliğine, teknoloji yatırımlarından beşeri sermayeye kadar her alanda kendi ayakları üzerinde durabilmesi gerekiyor.

Büyük dünya güçleri ve farklı coğrafyalar, büyüme, enflasyon ve üretim desenleri bakımından birbirinden kopuyor. Amerika, yüksek faiz ortamında bile üretim gücünü korurken; Avrupa sanayisini yeniden yapılandırmakta zorlanıyor. Çin'in ihracata dayalı modeli düşük talep ve ticari kısıtlamalar nedeniyle yavaşlıyor.

Yani küresel sistem, reel sektör ile finansal döngüler arasında yeni bir uyum bulmaya çalışıyor.

Bu arayış ve değişen dengeler Türkiye için de farklı risk ve fırsat alanları açıyor. Örneğin, tedarik zincirlerinin bölgeselleşmesi ve ticaretin güvenlik temelli olarak yeniden örgütlenmesi çeşitli fırsatlar ortaya çıkarıyor. Ancak diğer yanda; içerideki yapısal zayıflıklarımızı gidermeden bu fırsatlardan kalıcı bir pay almamız da zor görünüyor.

Kıymetli dostlar,

Yıl boyu sık sık vurguladık; enflasyonla mücadele amacıyla uygulanan reçetenin reel sektörde ciddi yan etkileri oldu. KOBİ'lerimiz büyüme planlarını askıya aldı; günü kurtarmaya çalışıyor. Finansmana erişim kilitlendi. TOBB, yılın ilk 9 ayında kapanan şirket sayısının bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 10,8 arttığını açıkladı.

Verimlilik bakımından teknoloji ve insan sermayesine erişimi olan büyük şirketlerle KOBİ'ler arasındaki makas daha da açıldı. Özellikle hizmet ve perakende gibi iç talebe dayalı sektörlerde, şirketleri ayakta tutmak her geçen gün zorlaşıyor. İstihdamda kayıplar yaşanıyor. Finansmana erişim kanallarının açılması, vadelerin uzaması, faiz-kur dengesinin sağlanması şart.

Vergi yükünün adil koşullarda yeniden değerlendirilmesi, ve ayrıca teşvik politikalarının bölgesel ve sektörel bazda, KOBİ'leri önceliklendirerek kurgulanması konularındaki çağrımızı da yineliyorum.

Bununla birlikte... umutsuz değiliz. Bünyemizdeki 31 federasyon ve 340 dernek üzerinden 100 bini aşkın işletmeyle, Türkiye'nin en büyük "bağımsız" ve "gönüllü" iş dünyası örgütü olarak, sahada muazzam bir direnç görüyoruz. Gerçekten de Türkiye sorumluluğumuz gereği işaret etmemiz gereken kırılmalıklarına rağmen, güçlü bir ekonomi.

Önümüzdeki dönemde büyüme oranının yüzde 3-3,5 bandında seyretmesi, enflasyonun yüzde 30'lara gerilemesi ve ihracat hacmimizin 300 milyar dolara yaklaşması öngörülüyor. Bu da, KOBİ'lerimizin ve iş dünyamızın küresel ve yerel ölçekteki tüm zorluklara rağmen ortaya koyduğu kararlılığı gösteriyor.

2026 içerisinde enflasyonun kademeli biçimde düşmesiyle birlikte finansal istikrar alanında bir rahatlama yaşanacaktır. Fakat 2026'nın, nominal büyüme devam etse de reel anlamda bir denge yılı olacağını düşünüyoruz. Bu dengeyi doğru politikalarla "sükûnet" değil; "sıçrama" yılına çevirmek de bizim elimizde. Buradaki asıl sınavımız ise, üretimde verimliliği artırmak; bunun yanı sıra finansal, teknolojik ve beşeri kaynaklarımızı tüm üretim tabanına dengeli şekilde yaymak olacak.

Merkezden çevreye yayılan bir kalkınma stratejisi, bu hedefe hizmet edebilir. Tam da bu noktada, 2014 – 2023 yılları arasında 81 ilin rekabetçilik dinamiklerindeki değişimi ortaya koyan "İl Bazında Rekabetçilik Endeksi Raporu"muzun çıktılarını, kısaca vurgulamak isterim.

Bugün, rekabetçilik bakımından, Türkiye'nin üç büyük ili, İstanbul, Ankara ve İzmir arasındaki fark bile açılıyor. İstanbul'un rekabetçilik puanı 100'ken, Ankara'nın 75, İzmir'inse yaklaşık 50 civarında. İstanbul'un üretim ve finansal ağırlığı, ikinci sıradaki Ankara'dan dahi iki kat fazla. Daha çarpıcı olanı ise, 81 ilin ortalama rekabetçilik değerinin, İstanbul'un yalnızca dörtte biri seviyesinde kalması. Yani zaman geçtikçe, Türkiye'nin kendi içindeki ekonomik kutuplaşması da derinleşiyor.

Her ilin potansiyelini, verisini ve insan sermayesini doğru politikalarla harekete geçirebilirsek... Türkiye'nin topyekun rekabetçiliğini de refahını da yükseltebiliriz. Bölge federasyonlarımızın çalışmalarından biliyoruz ki... Anadolu sermayesi savunma, enerji, yarı iletkenler, modern tarım gibi stratejik sektörlerde atılım için hazır. Teşvik ve yönlendirme bekliyor. Merkezi idarenin bu konudaki çalışmalarını takip ediyor, bizler de sivil toplum olarak tavandan tabana bilgi akışını sağlamak için elimizden geleni yapıyoruz.

Sanayi politikalarının, yeniden devletlerin kontrolüne geçtiği bu dönemde, söz konusu sektörlerde oluşturulacak stratejik özerklik politikalarının, yerele yayılarak hayata geçmesi önem taşıyor. Dışa bağımlılığı azalan, hem küresel hem de örneğin deprem gibi lokal krizlere karşı refleksi daha güçlü bir ekonominin inşası, bu şekilde mümkün görünüyor.

Bir diğer olmazsa olmazımız elbette ki, TÜRKONFED olarak 3D vizyonumuz ile tanımladığımız yeşil, dijital ve toplumsal dönüşümü olgunlaşma seviyesine taşımak.

Dijitalleşmeyi; bir yazılım, donanım, eğitim projesi değil, bir ekonomik egemenlik stratejisi olarak görmek zorundayız.

Yeşil dönüşüm – ki yakın zamanda özellikle en büyük ihracat pazarımız Avrupa Birliği'ndeki rekabetin temel unsuru haline gelecek - karbon vergilerinden kaçışın bir yolu değildir.

Yeşil dönüşümü, mevcut pazarlardaki gücümüzü pekiştirmenin ve yeni pazarlarda da rekabet edebilmenin anahtarı olarak kabul etmeliyiz.

Diğer yandan, gelişen ekonomiler içerisindeki başlıca rekabet avantajımız, beşeri sermayesini belli bir noktaya getirebilmiş bir ülke olmamız. Cumhuriyetimizin en büyük kazanımı olan “eşitlik” fikrini yaşatan; liyakat esasında kadınların, gençlerin, girişimcilerin ve üreticilerin eşit fırsatlara erişebildiği bir Türkiye’yi, mümkün kılmalıyız.

Bizim için en önemli başarı faktörü ise, eğitim... Bu konuyu bıkmadan usanmadan dile getirmeyi sürdürüyoruz. Eğitimi, kısa vadeli iş gücü ihtiyaçlarına çözüm olarak değil, yeni dünyayı kucaklayıp ekonomimizi ileriye taşıyacak nitelikli iş gücünün kaynağı olarak kurgulamalıyız.

Değerli konuklar,

Ülkemiz, genç ve dinamik nüfusu, girişimci refleksleri, özel sektörümüzün derin birikimi, mevcut altyapı yatırımları ve bölgesel enerji koridorlarının merkezindeki stratejik konumuyla, muazzam bir değer barındırıyor.

Finansal istikrarı, bölgesel kalkınmayla... üretimi ise yeşil ve dijital dönüşümle birleştirebilirsek; yeteneği ve üretkenliği kendimize çekebilir, reel sektörün verimliliğini artırabilir, katma değerli ürün ve hizmetlerimizle içinden geçtiğimiz yeniden yapılanma dönemine yön veren ülkeler arasında, yerimizi alabiliriz.

Fakat elbette ki, yatırımı, üretimi, ticareti, yeni düzene uyum sağlama çabalarını ne kadar konuşursak konuşalım... biliyoruz ki ekonomik büyüme; demokrasi, güven ve şeffaflık ortamında mümkün olur. Rekabette sürdürülebilirliğin, güven ve istikrarın garantisi de hukukun üstünlüğüdür.

Evet... Birkaç gün sonra, Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk’ün aramızdan ayrılışının 87’nci yıl dönümü... Sözlerime son vermeden önce Ulu Önder’i ve yol arkadaşlarını rahmet ve minnetle anıyorum.

Rekabetçiliği her yıl gündemimizde tuttuğu ve bizleri bir araya getirdiği için, TÜRKONFED Başkan Yardımcımız ve SEDEFED Başkanımız Emine Erdem’e ve onun nezdinde tüm SEDEFED ailesine canı gönülden şükranlarımı sunuyorum. Bugün değerli fikirlerini bizimle paylaşacak konuşmacılara, üye derneklerimize ve siz değerli dostlarımıza teşekkür ediyorum.

Sağlık ve sevgiyle kalın.